

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 31 (678)

Субота, 31 ліпеня 1948 года.

Цана 50 кап.

У ІМЯ ЛЮБІМАЙ АЙЧЫНЫ

Для савецкага грамадзяніна няма пачуцця больш святага і ўзнёслага, чым пачуццё палымнай любові і самааданасці сваёй сацыялістычнай радзіме. Яны паўняюць свядомасць законнай годнасцю за сваю маці-Айчыну, яе індустрыяльную магутнасць і калгасную сілу, за яе неабсяжныя чароўныя абшары, на якіх, геніем Сталіна, штодзённа і ў масавым маштабе вырастаюць усё новыя і новыя прамысловыя гіганты, чыгункі і шасейныя дарогі, школы і клубы, інстытуты і тэатры.

У гэтым усемагутным, пястрымым руху наперад, да камунізму, — невычарпальнай крыніца савецкага патрыятызму, яго жыццесвардзальнай сілы; яна натхняе народ на героізм і бясшэкаднае працоўнае подзвігі ў імя Радзімы, яе росквіту. Гэта законмерна. Таму што вытокі, карэнні савецкага патрыятызму — у нашым грамадскім сацыялістычным ладзе, які даў чалавеку працы спраўдныя правы, зрабіў яго гаспадаром жыцця, гаспадаром свайго лёсу. «У мінулым у нас не было і не магло быць Айчыны, — гаворыць таварыш Сталін. — Але цяпер, калі мы скінулі капіталізм, а ўлада ў нас рабочая, — у нас ёсць Айчына, і мы будзем адстойваць яе незалежнасць».

Таму савецкія людзі і працягваюць сапраўды пуды працоўнага героізму на залезаным раці, нанесеных народнай і на далейшым развіцці нацыянальнай гаспадаркі і культуры краіны. Іх вытворцы падаць бясшэкаднае вышнік бізнеснай аднасці Радзіме, назменнага імкнення аддаць ёй усё сабе, усё свай розум і здольнасці. У гэтым велізарнай сіла савецкага патрыятызму. Яна нараджае штодзённа і штодзённа бясшэкадна ў гісторыі працоўнага подзвігі нашых людзей. Сіла гэтая грунтуецца на дружбе і братнім адзінствам усеіх савецкіх народаў. Яна выключна акія-б там ні было забавы або нацыяналістычныя забавы, чужыя самой прыродзе, ідэалогіі савецкага чалавека, яго гістарычным матам барацьбы за перамогу камунізму. «У савецкім патрыятызме, — гаворыць таварыш Сталін, — гарманічна спалучаюцца нацыянальныя традыцыі народаў і агульныя жыццёвыя інтарэсы ўсіх працоўных Савецкага Саюза. Савецкі патрыятызм не раз'ядноўвае, а наадварот, аб'ядноўвае ўсе нацыі і народнасці нашай краіны ў адзіную братнюю сям'ю». Ён цэнтруе іх нацыянальную годнасць і з'яўляецца патрыятызмам новага, вышэйшага тыпа, які вырастае на аснове савецкага грамадскага ладу. Яго адметныя якасці заключаюцца ў высокай сацыялістычнай свядомасці, ідэінасці і самааданасці ўсіх народаў СССР справе партыі Леніна—Сталіна. Будучы патрыятызм многігаліберны мас працоўных, ён, вядучы нешчырым да якога-б там ні было нізкакалонства перад німою, разбэшчанай буржуазнай культурай. Ён уздымае савецкага чалавека на такую вышыню, з якой яшчэ больш ясна і выразна бачны ўся веліч і прыгажосць, магутнасць і сіла нашай Радзімы, яе пераможны рух наперад, да новага росквіту эканомікі і культуры.

І ці-ж ёсць больш ганарова, больш важна і адказная задача, якая стаіць зараз перад работнікамі літаратуры і мастацтва, чым стварэнне поўнакаштоўных, глыбокаідэйных і высокамастацкіх твораў, якія-б ва ўсёй паўнаце сваёй адлюстравалі героічнае аблічча нашай народа, яго любові і адданасці Радзіме, яго глыбокія патрыятычныя пачуцці — гэту магутную ідэйную сілу, якая на-

тхня савецкіх людзей на самааданнае подзвігі. Літаратура, як і ўсякае іншае мастацтва, з'яўляецца адной з форм ідэалогіі. І, адлюстравваючы велізарнейшыя, гістарычна значныя, сацыялістычныя пераўтварэнні, што адбываюцца ў нашай краіне, яна тым самым уласна і ў вобразе і ў лінгва-статэліскай ідэі.

Вось чаму нашы паэты і празаікі напісалі выдатныя ў мастацкіх і ідэйных адносінах творы, прасякнутыя жыццёвымі пачуццямі і ідэямі савецкага патрыятызму, які быў і застаецца для нашай літаратуры і мастацтва той крыніцай, што надае жыццёвасць і праўдзівасць, высокую ідэйную і глыбокую халючую эмацыянальнасць мастацкім творам.

У цэнтры ўвагі пісьменнікаў паранейшага застаецца самааданна чалавек працы, герой нашых дзён, творца новага камуністычнага свету. Герой гэты змяняе прыгажосць сэрцы дзеячоў літаратуры і мастацтва.

І гэта далёка не выпадкова. «Мы жывем у шчаслівай краіне, дзе ёсць каго любіць і паважаць, — гаворыць Аляксей Максімавіч Горькі. — У нас любові да чалавека павінна ўзнікнуць і ўзнікне — з пачуцця здзіўлення перад яго творчай энергіяй, з уважнай увагі людзей да іх безмежнай, працоўнай калектыўнай сілы, што стварае сацыялістычныя формы жыцця, з любові да партыі, якая з'яўляецца праўдзівым працоўнага народа ўсёй краіны і настайнікам працоўных усіх краін». Усё гэта мае першаступеннае значэнне для мастацкай творчасці і настайліва высокае патрабаванне ішчэ больш глыбокага пранікнення майстроў літаратуры і мастацтва ў вялікі сэнс, змест нашай рэчаіснасці. Шчыльнае збліжэнне, непарыўнае аднаненне з ёю, усебаковае назнанне самых тонкіх і складаных прапасаў, законаў яе развіцця, адкрывае перад пісьменнікамі і мастакамі найшырэйшыя магчымасці для стварэння новых, вартых нашых дзён, глыбока патрыятычных твораў.

Мы павінны быць на ўзроўні гэтых велізарнейшых ганаровых задач больш у сёнешні адказны перыяд — перыяд падрыхтоўкі да трыццацігоддзя з дня стварэння Леніным і Сталіным Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Дзяржавы, калі прапоўны беларус упершыню за сваю шматнакутнікую гісторыю набыў сапраўды чалавечы права — права называцца савецкім грамадзянінам.

На свеце няма нічога вышэйшага, чым гэтае свясчэннае імя, таму што яно сімвалізуе сабою свабоду і незалежнасць, ішчэ чалавека, вызваленнага з навольніцкіх лапшугоў сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту. Друтуецца на ўзнёслых пачуццях і ідэях савецкага патрыятызму, уласна ішчэ іх у жыццё мастацкіх вобразы, мы павінны даць творы, у якіх з усёй сілай глыбокага адлюстравання рэчаіснасці быў-б паказаны героізм індустрыяльнага ўзбраення нашай рэспублікі, з яе новым атрадам — рабочым класам, наватарам і энтузіястамі нябачаных раней галін цяжкай прамысловасці.

Умець пранікнуць у глыбіны тайнікі псіхалогіі, дум і імкненняў нашых людзей і адлюстравань іх у творах літаратуры і мастацтва — справа гонару пісьменнікаў і мастакоў.

У гэтым наш абавязак. Ён вынікае з любові да нашай савецкай радзімы, з палымнага жадання бачыць у ёй ажыццяўленне вялікіх ідэалаў камунізму.

Па Савецкай Беларусі

У дапамогу вывучаючым біяграфіі В. І. Леніна і І. В. Сталіна

Мінскай абласной бібліятэкай імя А. С. Пушкіна аформлена вітрына літаратуры ў дапамогу вывучаючым біяграфіі В. І. Леніна і І. В. Сталіна.

На выстаўцы прадстаўлены творы Леніна, Сталіна і кнігі, якія расказваюць аб жыцці і дзейнасці вялікіх праўдзіроў. Сярод кніг маюцца: А. Барбюса — «Сталін», М. Суслана «Ідэі Леніна асвятляюць шлях да камунізму», В. Чапеевіча — «У дапамогу самастойна вывучаючым творы В. І. Леніна і І. В. Сталіна», Ц. Зельсон-Баброўскай «Незабыўныя сустрэчы».

Гастролі рускіх і украінскіх тэатраў у Беларусі

У летнім сезоне па гарадах Беларускай гастроліруюць рускія і украінскія тэатры.

Жытомірскі абласны тэатр наведаў г. Брэст і Гродно.

Нежынскі тэатр — Рэчыцу і Калінкавічы, пяцер выступае ў г. Барысава, потым пераедзе ў Магілёў.

Ровенскі тэатр працуе ў г. Пінску, Бярдзічэўскі — у Мозыры. Маскоўскі абласны драматычны тэатр працуе ў Полацку і Полацкай вобласці.

Маскоўскі тэатр рачнога флота абслугоўвае работнікаў рачнога транспарта БССР.

У парадку творчага абмена на Украіну выехалі на летнія гастролі Брэстскі тэатр імя Ленінскага камсомола і Пінскі драматычны тэатр.

Самадзейнасць чыгуначнікаў

Калектыў мастацкай самадзейнасці пры клубе імя Сталіна Магілёўскага чыгуначнага вузла разгарнуў падрыхтоўку да Сталінскага дня чыгуначнікаў.

Калектывам дадзены канцэрты для чыгуначнікаў станцыі Брычэў і ў чыгуначным вучылішчы № 5.

Зараз харава і танцавальная група калектыва рыхтуецца да выступленняў у дні свята. У святочнай праграме — песні савецкіх кампазітараў, вершы савецкіх паэтаў, рускія і беларускія народныя танцы.

Самадзейныя гурты, якія працуюць пры клубе імя Ільіча (Мінскі чыгуначны вузел), разгарнулі шырокую падрыхтоўку да Усеаюзнага дня чыгуначнікаў.

У праграме песні аб Сталіне, аб сталіцы нашай Радзімы — Маскве і беларускія народныя песні. Драматычны гурток паставіў аднаактавую п'есу, а танцавальны гурток выканае беларускія народныя танцы.

Бібліятэка клуба панаўняецца павымі кнігамі палітычнай, тэхнічнай і мастацкай літаратуры.

Многія стажнаўцы чыгуначнікі Мінскага вузла з'яўляюцца актыўнымі чытачамі бібліятэкі.

КАРЫСНАЯ ІНІЦЫЯТЫВА

Калектыў работнікаў мінскага кіно-тэатра «Першы» (дырэктар тав. І. Кагановіч) паўдаснай ініцыятыве пабудоваў пры тэатры летняе фэй. Патраб ў фэй калектыў адту ў ашчэ летам мінулага года. Тады глядачы ў чаканні сэнса павінны былі зваходзіцца ў маленькім, душным пакоі, у якім не было нават дзе прысесці. Шамеры пакоя не дазвалялі дырэктары арганізаваць тут бібліятэчку, праводзіць лекцыі, выступленні артыстаў і ішчыя культурныя мерапрыемствы. І т. Кагановіч прышла думка добраўпарадкаваць пуштыр вакол будынка кіно-тэатра. Карыснаму прапанову падтрымаў усеь астатні калектыў. Уласнымі сіламі работнікі кіно-тэатра агародзілі пляцоўку, вывезлі друз, разбілі клумбы, высадзілі дрэўцы. Тут была пабудавана адкрытая эстрада, летні рэстаран, устаноўлены газетныя вітрыны, лаўкі. Фэй была асфальтавана і радыёфікавана.

І вось з І-га ліпеня г. г. летняе фэй кіно-тэатра «Першы» пачало функцыянаваць. Глядачы ўжо не чакаюць пачатку чарговага сэнса ў душным пакоі, а праходзяць на добраўпарадкаваную пляцоўку, дзе заўсёды грае аркестр або радыёла, дзе можна прачытаць свежыя газеты, пазнаёміцца з рэпертуарам кіно-тэатра на бліжэйшы час, патанцаваць, зайсці ў рэстаран. Хутка тут будуць наладжаны папулярныя лекцыі на розныя тэмы, канцэрты артыстаў эстрады і г. д. Для сталай работы ў фэй Велдэжэстрада арганізуе джаз-аркестр.

Работнікі кіно-тэатра «Першы» праявілі сціпную, але важную ініцыятыву, якая вярта падтрымку і перайманні. Крыўда, што гарадскі аддзел Савоздруку не зразумеў гэтага і, не гледзячы на неаднаразовыя просьбы, не наладзіў тут продажу газет і літаратуры.

Новыя кіноэпапры

У бягучым годзе ў рэспубліцы будзе пабудавана шэсьць новых кіноэпапры.

У Мінску на рагу Інтэрнацыянальнай і Комсомольскай вуліц, на месцы былога клуба «Харчавік» хутка пачнецца будаўніцтва кіноэпапры на 600 месц. Заканачваецца будаўніцтва першай чаргі кіноэпапры ў Гомелі.

Узмоцненыя тэмпы будавання новых кіноэпапры ў Полацку. Два кіноэпапры будуць заны ў эксплуатацыю ў Маладзечне і адзін — у раённым цэнтры Гарадок, Віцебскай вобласці. Будаўніцтва аднаго кіноэпапры ў Маладзечне праводзіцца металам народнай будоўлі.

Работчыя, занятыя на будаўніцтве кіноэпапры ў Полацку і Маладзечне, узялі абавязальства здыць іх у эксплуатацыю да 31-ай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Канцэрты ў раённых цэнтрах

Беларуская Дзяржаўная Філармонія паслала бригаду артыстаў для абслугоўвання калгаснікаў у час жыва і парыхтоўчай кампаніі. У бригаду ўвайшлі: пымбалеткі С. Навікі і Х. Шылькін, сцявачкі А. Вайрашэўскі і Ф. Аізенберг, ташоры І. Стома і С. Лапша і кантэрафіс Н. Шылькін. Канцэртная праграма складаецца з рускіх і беларускіх народных песень, песень савецкіх кампазітараў, вершаў, му-

МАЛАДЗЕЖНЫ СПЯКТАКЛ

Надаўна ў оперным тэатры пілі І. Савіцікі і Э. Шнейдэрман. У Файлюскага прынялі ўдзел выпускнікі Беларускага харэаграфічнага вучылішча і маладыя ўдзельнікі карэблэта.

У па-дэ-труа выступілі І. Ражава, Н. Самілетніківа і Міронаў. Асабліва пахвалы заслугоўвае І. Ражава. Яе зграбныя рухі, а таксама савічэныя прывабнасці пакінулі добрае ўражанне.

Менш удалым было выступленне Н. Самілетніківай. У танцы Міронава адчуваўся ўпэўненасць і яснасць формы. У адзых 1-й дзеі паспяхова выступіла Нікіціца.

У іспанскім танцы (3-я дзея «Лебядзінага возера») удала выступілі І. Савіцікі і Э. Шнейдэрман. У мазурцы танцавалі Брывадубава і Грахоўскі. Рухі Грахоўскага вызначаліся артыстычнасцю і сціпнай асеравацю. Добрым выкананнем вытэрскага танца Кулакова і Папоў прадэманстравалі сваё права на ўдзел у спектаклі. Выпускнікі Дзюжко выступілі ў неападлітанскім танцы. У танцах нявест добрае ўражанне пакінулі Н. Шалег і В. Камарова.

Асобна хочацца адзначыць Б. Розенблат, якая ўпершыню дэбютавала ў ролі Адылі. Яна валола добрым сціпным пачуццём і пераканаўча, не утрымліваючы, раскрасы намеры і дэманічнасць Адылі. У яе танцах многа выразнасці і асераваці. Яе рухі асерававаны і палкам аднаваджаюць уаўленню аб вобразе.

Удзел моладзі не знізіў мастацкага ўзроўня спектакля, а наадварот, надаў усім танцам абаяльнасць непасрэднасці, усхваляванасці і чыслыні.

Увага тэме індустрыялізацыі

На Пленуме Цэнтральнага Камітэту КП(б)Б, які выдаўна адбыўся, быў заслуханы і абмеркаваны даклад таварыша П. К. Панамарэвіча «Аб мерах узмацнення тэмпаў аднаўлення і павелічэння прамысловай вытворчасці, у сувязі з задачай дэтармінавага выкапання пясчогідкі».

Найважлівшае значэнне набывае будаўніцтва такіх гігантаў прамысловасці, як трактарны і аўтамабільныя заводы, якія хутка пасунуць наперад справу індустрыялізацыі нашай рэспублікі, дадуць сельскай гаспадарцы тысячы машын. Будаўніцтва ў Мінску гэтых буйнейшых прадпрыемстваў паскорыць аднаўленне Беларускай сталіны, зробіць яе адным з буйнейшых індустрыяльных цэнтраў краіны. Значны размах будзе прамысловасць Віцебска, Магілёва, Гомеля і другіх гарадоў.

Пленум наменціў важнейшыя і першачарговыя мерапрыемствы для пашэпання работы ўсіх галін прамысловасці нашай рэспублікі.

Паша Савецкай Беларусі, здзякучы настойным камітатам ЦК ВКП(б), саюзнага ўрада і асобіста таварыша Сталіна, становіцца магутнай індустрыяльнай рэспублікай. Рост індустрыі змяняе яе аблічча, надае новыя тэмпы і рытм яе жыццю, пераіначвае яе пейзаж. Змяніцца аблічча не толькі гарадоў ці сельскіх мясцовасцей, дзе будуць пабудаваны новыя гіганты, змяніцца аблічча калгаснай вёскі. Інтэнсіўнае будаўніцтва новых электрастанцый, з'яўленне на нашых палях у вялікай колькасці трактараў і аўтамабіляў пераіначыць твар калгаснага сіла.

Мы не толькі аднаўляем нашу прамысловасць, мы аднаўляем яе на новай пашыранай аснове, надаем ёй нябачаныя яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны размах. А хіба мы проста аднаўляем нашы гарады? Хі-ба будзе падобны наш новы Мінск на Мінск, які мы ведалі яго ў 1940—41 годзе! Ён будзе куды больш велічынны і прыгожым, з шырокімі вуліцамі і плошчамі, з маладымі скверамі і садамі, добраўпарадкаванымі, сапраўды выдатнейшым горадам Савецкага Саюза. Зірніце ўжо цяпер на вуліцы Мінска. Прыемныя змены чакаюць вас штодзень. Вырастае дом за домам, пачынаюць вызначацца абрысы новай Савецкай вуліцы. Як гэта ўсё радуе сэрца савецкага чалавека, таго, які бачыў, які знявечаны быў горад нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

На ўкраінах Мінска вырастае новы горад: там будуецца і пашыраюцца трактарны, аўтамабільны, веласіпедны і ішчыя буйнейшыя заводы. Штодзень туды прыбываюць новыя кадры рабочага класа; яны вучацца ў рамесніцкіх вучылішчах, у школах фабрычна-заводскага навучання, у тэхнікумах, якія ствараюць пры заводах. Яны прыйшлі туды не як часовыя госці. Завод становіцца іх домам, у іх разам з патрыятычнай годнасцю за ўсю савецкую краіну выхоўваецца годнасць за свой завод, за яго поспехі; яны вырашылі прывясціць сваё жыццё высокароднай справе росту індустрыяльнай магутнасці Савецкай Беларусі.

Тое самае адбываецца і на прамысловых прадпрыемствах у другіх гарадах нашай рэспублікі. Імяна на прамысловых прадпрыемствах, таі-сама я і ў героічнай працы на калгасных палях, вырастае той новы герой нашай літаратуры, высокароднае аблічча якога павінна быць раскрыта нашымі пісьменнікамі перад савецкім чытачом.

Гэтымі днямі адбыўся сход партыйнай арганізацыі Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, прысвечаны абмеркаванню паставоў XVII Пленума ЦК КП(б) Беларусі «Аб мерах узмацнення тэмпаў аднаўлення і павелічэння прамысловай вытворчасці, у сувязі з задачай дэтармінавага выкапання пясчогідкі».

Даклад зрабіў тав. С. Майхровіч. Выступішыя адзначылі ўсё яшчэ недастатковую ўвагу нашых пісьменнікаў да індустрыяльнай тэмы, да паказу ў літаратурных творах рабочых буйнейшых прадпрыемстваў рэспублікі.

Безумоўна, можна напісаць і ўжо напісаны нядрэнныя творы пра ранейшы пейзаж з вербамі і ракітамі, але наколькі больш высокародная задача даць новы індустрыяльны пейзаж рэспубліцы, паказаць новых людзей, якія ўзрастаюць наш народ, — выдатных наватараў вытворчасці на прадпрыемствах, выдатных герояў сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Аб гэтым гаварылі ў сваім дакладзе С. Майхровіч, у выступленнях — т. М. Клімковіч, А. Міронаў, І. Грамовіч, А. Зарыцкі, А. Якімовіч і др. Таварышы адзначылі, што некаторыя з твораў, якія з'явіліся ў апошні час аб буйнейшых новабудоўлях, усё яшчэ вызначаюцца шэрацю, адсутнасцю глыбокага пранікнення ў свядомасць перадавога чалавека індустрыяльных прадпрыемстваў. Прычына гэтаму — недастатковае веданне жыцця, людзей, якія падаюцца ў творах, адсутнасць у аўтараў сталай і працяглай сувязі з прадпрыемствам, пра якое яны пішуць. Таварыш І. Грамовіч правільна таварыш, што каб дамагчыся поспеху ў паказе людзей вытворчасці, трэба падтрымаваць з імі сувязь, сачыць за іх ростам месцяны, а можа і тады, каб гэтыя зразумець іх псіхалогію, змену яе ў працесе працы, выпяванне свядомага будаўніцка камуністычнага грамадства.

Безумоўна, індустрыяльная тэма мае мала гатовых рэпэртаў і шаблонаў для яе вырашэння. Але якое невычарнае багацце і характэрна яна тоіць у сабе, якія пудоўныя і моцныя характары можна стварыць!

Бліжэй да жыцця, да вялікай творча-будаўнічай работы народа па аднаўленню і далейшаму развіццю народнай гаспадаркі, — такая задача стаіць перад усімі пісьменнікамі.

Паварот да індустрыяльнай тэмы будзе садзейнічаць выхад нашых пісьменнікаў на новыя прасторы творчасці, у свет цікавейшых вобразаў — вобразаў савецкіх патрыётаў з інтэлектуальна багатым жыццём, у свет смелых наватараў вытворчасці, людзей, якія закліканы паказаць новае аблічча нашай Беларускай рэспублікі.

Мы знаходзімся цяпер напярэдадні трыццацігоддзя Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Усё народ рыхтуецца вярта сустраць гэтае вялікае свята.

Пануражна працуюць і беларускія савецкія пісьменнікі. Ствараюцца новыя раманы, п'есы, вершы аб Вялікай Айчыннай вайне, аб Кастрычніку на Беларусі, апрацоўваюцца запіскі герояў-партызан, шшыцца творы і аб мірнай аднаўленчай рабоце народа. Наша задача заключачца ў тым, каб больш увагі ўдзельні гэтага важнейшага тэме, стварыць асераваныя вобразы герояў мірнай аднаўленчай працы, герояў калгасных палёў, герояў нашых фабрык і заводаў.

ВЕРШЫ ПРА МАЛАДОСЦЬ

Творчасць маладых іван ШІМАШКОЎ

Аб беларускім правапісу

«Гарачыя вятры» — так называецца новая кніга П. Панчанкі. У яе ўваходзяць вершы і паэмы больш дзесяцігадовага перыяду творчасці паэта.

П. Панчанка смела ўвайшоў у літаратуру. Паэтычная індывідуальнасць, свая манера пісаць і бачны наваколны свет былі ўжо характэрны і для яго першага зборніка вершаў.

Прыгожы наваколны свет адкрываецца перад поглядам паэта; і блакітныя рэкі, і пунчы, і нівы, і мора залёных лугоў, і людзі, якія змяняюць аблічча зямлі і якія адзінай сам'ёй будуць сваё шчасце. На гэтай зямлі ён вырас спакойным юнаком, але юнаком, які не толькі любіць сваю вялікую Айчыну і карыстаецца яе дабротамі, але і з'яўляецца непахісным абаронцам. У вершы «Радзіме» П. Панчанка піша:

Я спакойны юнак, можа нават крыху сарамлівы... Не пакрыўджу і птушкі, бо знаю: ёй хочацца жыць; Але тых, хто жадае напасці на край мой шчаслівы, Я сваімі рукамі без жалю гатоў задушыць.

Вы не знойдзеце ў гэтым вершы ні складаных вобразаў, ні надукулівага апісання прыроды. Тут усё проста, нават крыху декларатыўна. Але твор напоўнены такім глыбым пацудам, такой шчырасцю, што яго нецвята чытаць без хвалявання. Гэта з'яўляецца істотным прычэпам думкі аўтара прадмовы зборніка А. Бучара, які даводзіў, што нібы ў творы П. Панчанкі гэтага часу «невярзаны быў характар паэта».

Характар паэты і стывільны асаблівасці яго творчасці былі ўжо вызначаны ў першым зборніку. П. Панчанка, у процілегласці іншым паэтам яго пакалення, пачынаў свой творчы шлях вершамі, якія, у параўнанні з агульным станам тагочаснай беларускай паэзіі, былі не на нізкім мастацкім узроўні. Варта прыгадаць першыя зборнікі паэтаў больш старэйшага пакалення, каб уявіць сабе гэтыя. Прада, П. Панчанка выступае ў першым зборніку ў большай выпадку, як сузіральнік, які любіцца характэрна роднай прыроды («З песняю вясны», «Нараджэнне дня», «Красавіцка навалніца»), які часам сумуе па каханай дзяўчынцы («Асённым днём», «Я пралесак блакітных сягоня навару», «Лірычнае»). Але найбольш значымі ў гэтай гады творчасці з'яўляюцца паэмы, якія ўсталявалі ў першым правядары («Песня правядару» «Пра Васілька і правядару»), а таксама вершы, што ўсталявалі вялікую стваральную працу савецкіх людзей. Вельмі цікавым у гэтых адносінах з'яўляецца верш «Меліратары». Маладыя людзі, для якіх «сусёбіна — ці Мазыр, ці Хойнікі», збіраюцца асушаць балоты, каб прынесці іх у дар народу. Праца для іх — справа гонару, і таму яны гараць адзіным жаданнем — прынесці яе мага больш карысці краіне.

Чым далей адыходзіць Панчанка на сваім шляху ад першага надрукаванага верша, тым больш сур'ёзна ён ставіцца да выбару тэм сваіх твораў, да мастацкіх сродкаў. Пачалася Вялікая Айчынная вайна. Паэт у радах Савецкай Арміі. Ён бачыць пераможчы гора Беларусі. Краіна мая, радасць мая, Песня мая маладая!

Алесь БАЧЫЛА

Па нівах траіх, па траіх гаях Смылава сэрца рыдае. Гды вайны былі гадамі творч. га росту П. Панчанкі. Як з крэмя агонь, высакаў ён са свайго сэрца яркія і хваляючыя словы, жывыя вобразы. Мова яго становіцца больш дасканалай, суровай. Яна выраісоўваецца вобраз лірычнага героя — патрыёта сваёй Радзімы. Паэт ні на хвіліну не сумняваецца ў тым, што прыдзе перамога. У вершы «Беларусі» (1941 г.) ён піша:

Веру цвёрда: сканае бяліганы вораг, І штандар перамогі над краем запаліць зару.

Пакуль сонца не згасне, Пакуль свеціцца зоры, Беларусь не загіне, будзе жыць Беларусь!

Сум на заняволенай Беларусі, боль за разбурэнні, якія тварыў вораг, пакуты за вынічаную немцамі красу краіны нараджаюць гнёўныя радзі. У вершы «У мяне не заблі нікога...» паэт вытлумачвае, чаму яго сэрца так прагне распяці. У яго нікога не заблі, ён «не плакаў бяссоннаю ноччу ад горкае страты». Але ў яго заняволеная Радзіма, а гэта значна цяжэй, чым асабістая страта. І гэта усклікае:

Каб вораг яго прабіваў, Не на тое мне дадзена сэрца. Каб злосны каршун іх кілаваў: Не на тое Радзіма мне ў рукі дада аўтамат,

Каб стаў у дарозе майей тройчы выкляты кат.

Нямала цудоўных вершаў напісана паэтам у час вайны пра гераізм савецкіх воінаў («Герой», «Начны месівец»), пра радасць вызвалення роднай Беларусі («На радзімай зямлі», «Гомель», «Шалескі напрамак»), вершаў, у якіх ярка пададзены побыт салдат-франтавікоў. Ва ўсіх іх — на першым плане вобраз воіна, што змагаецца за справядліваю справу, воіна, які нясе вызваленне не толькі савецкім людзям часова акупіраваных зямляў, але і людзям тых краін, якія сталі ахвярай нямецка-фашысцкай агрэсіі. Пачуцці навагі да славянскіх народаў, дружбы, замацаванай крыўдзі, добра выяўленыя паэтам у яго «Песні пра чатыры маілы».

У кнігу «Гарачыя вятры» ўключаны раздзел «Іранскі дзёнік». Вершы, што ўваходзяць у гэты раздзел, напісаны паэтам за межамі Радзімы і, галоўным чынам, пра замяжу, пра «першы неразгаданы Кітай».

Паэт апынуўся там, каб выканаць волю Радзімы. І, як чалавек наглядальны, ён не мог не заўважыць, «як караваны сумным званам будзюць горы, як вузлы яны ў Мекку на гарбах людское гора, як на вуліцах жабрачаць дзеці беды Ірана». Перад паэтам адкрытае панарама «гандлярскага краю», дзе ўсё падпарадкавана сіле рэала і тумана. Вялікую цікавасць у гэтых адносінах прадстаўляе верш «Бутэлька Цыяндалі». На першы погляд здаецца, што паэт даў толькі невялікую замалёўку гарадскога рынка, дзе ён купляе бутэльку «Цыяндалі», добрага грузіскага віна, каб пасумаваць на Беларусі і ўсталяваць здароўе тых, што бяжыць за Баўрыск і Марілеў.

Але прыгледзіма бліжэй. Для чаго паэту спатрабілася апісанне дробязнага тавара, які расклаў купец? І што гэта за тавар?

... чоткі, залігенскія нажы; Шофераў англійскіх рукавіцы. Сінце з Манчэстэру сукно, ... кнігі, друкаванія ў Бамбеі. Гума — запалі і тыдзень жуй. Здымкі Нью-Йоркскага сабея, Дугласа Фербенкса і Менжу.

Погляд паэта зацікаваў тавары ангельскіх, амерыканскіх і нямецкіх дзяўцоў. Гэта яны загрузілі рынкі Ірана і ператварылі яго ў сваю калонію збыту. І «першы неразгаданы Кітай» у гэтым вершы знаходзіць сваю разгадку.

У 1945 годзе П. Панчанка піша многа вершаў, сярод якіх асабліва вылучаюцца «Бульба», «Франтавік», «Сват», «Над'язджаюць да Мінска», а таксама стварэ «дзве паэмы — «Маладоць у паходзе» і «Іспанская ноч». Праба адзначыць, што ў паэма аўтар не здулеў усё-ж узяцця да такога ўзроўню паэтычнага майстэрства, якое ён выявіў у сваіх вершах. З двух назв выдатна вылучаецца «Маладоць у паходзе». Але, не глядзячы на рад вельмі удалых і трапных месц, паэма нічога новага ў творчасці П. Панчанкі не раскрывае. Вобраз маладога савецкага чалавека, яго думы, імкненні, адданасць Радзіме і гераізм у Вялікай Айчынай вайне значна мацней і больш ярка паказаны паэтам у яго вершах.

Твораў пра жыццё краіны ў пасляваенныя гады ў зборніку мала і раздзел «Мірны год» — самы невялікі раздзел. Апрача гэтага, тэматычна ён вельмі абмежаваны. Можна гэта і з'явілася прычынай таго, што аўтару не ўдалося ў вершах аб пасляваенным жыцці па ўсю шырыню выявіць сілу свайго неаспрэчнага таленту, бо яго талент найбольш поўна раскрыўся тады, калі паэт быў самым непасрэдным удзельнікам жыццёвых падзей.

Найбольшай сілы дасягае верш Панчанкі там, дзе паэт менш за ўсё захаляецца вобразамі, створанымі з абстрактных паняццяў, дзе ён не адыходзіць ад жыццёвай праўды. І наадварот, там, дзе Панчанка часам гоніцца за арыгінальным вобразам ці вобразам неканкрэтным, ён — што бывае вельмі рэдка — губляе праўдзівасць. Мы не спыняемся тут на разглядзе шматлікіх станаўчых «баю паэзіі» П. Панчанкі, яго майстэрства. Гэта асобная тэма, і яна патрабуе ўсебаковага і глыбокага аналізу. Адно ясна, «Гарачыя вятры» — гэта паэтычная кніга, якая з'яўляецца сведчаннем росту не толькі самога паэта, але і ўсёй беларускай паэзіі, каштоўным укладам у якую яна з'яўляецца.

У заключэнне хочацца кінуць некалькі папракаў у адрас Дзяржаўнага выдавецтва БССР, якое нядаўна аднеслася да выдання кнігі і дапусціла шматлікія памылкі: пропускі слоў, пропускі ў змесце вершаў «Я не ведаю, колькі ішоў», «Я пралесак блакітных сягоня навару», злічце пры версты вершаў «Маперы» і «Я пралесак блакітных сягоня навару» ў адзін верш і г. д. Такія памылкі тым больш крыўдныя, што зборнік вершаў «Гарачыя вятры» выйшаў у серыі да 30-годдзя савецкай улады і павінен быў быць з паэтычнага боку быць бездакорным.

Шляхі-дарогі

З калгаса «Перамога» Праз рэкі і палі Ідуць шляхі-дарогі Ва ўсе бакі зямлі.

Чыгуначная — з Мінска, Шасэйная — з Масквы, Прасёлочная зьбіўка — З калгаса «Вартава».

З Масквы імчыць старанна Да бакі сым-герой У чыне капітана У машыне легкавой.

Нагружаны шчодро Адборнай збожаной, Ідуць вазы у горад На склад «Заготзерно».

Па справах асабовых, Па хатніх і службовых На ўсіх шляхах-дарогах Сінуе народ штодзень...

Страчаюцца гаспаіна З яфрэйтарам касмы. — Адкуль? Куды? — З Бярэня, Да бакі пагасцінь.

Пытаюць галасіста Шафера хлапчука: — Каго вясце? — Артыста? — Радных?... — Гарадскіх.

Гучыць шляхамі званка Васіля ганюка: — Бываеце! — Да спаткання! — Дзень добры! — Вшыванне!

З калгаса «Перамога» Праз рэкі і палі Ідуць шляхі-дарогі Ва ўсе бакі зямлі.

Выданне кнігі Н. Г. Чарнышэўскага ў БССР

Творчасць Н. Г. Чарнышэўскага — геналянага рускага пісьменніка-публіцыста, філосафа і рэвалюцыянера-дэмакрата зрабілася даступнай шырокім масам чытачоў толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Дзяржаўнае выдавецтва БССР выдала ў 1938 годзе роман Н. Г. Чарнышэўскага «Што рабіць?» тыражом 10120 экзэмпляраў, роман «Працэс» — у 1940 годзе тыражом 10000 экзэмпляраў, «Літаратурна-крытычныя артыкулы» — у 1948 годзе, тыражом 20000 экзэмпляраў.

На выпускных экзаменах у навучальных установах г. Мінска. Сізна са спектакля «Апошнія» па'есе М. Горькага ў выкананні выпускнікоў драматычнай студыі тэатра імя Янікі Купалы і піяніст Г. Вагнер, які выдатна закончыў Беларускае Дзяржаўнае кансерваторыю.

М. АЎРАМЧЫК

Пясняр сацыялістычнай Радзімы

З вершамі Вадзіміра Сасюры совецкія чытачы ўпершыню пазнаміліся пасля заканчэння грамадзянскай вайны, у якой удзельнічаў і сам паэт. Рэвалюцыйная рамантыка і непахіднасць, з якой малады чырвонаармеец успрымаў з'явы і падзеі наваколлага жыцця, характарызуе паэму «Чырвоная зіма» і раннія вершы Сасюры.

Першыя творы паэта вызначаліся свежым пачуццём, жывым уражаннем, лірычнай цеплынёй і эмацыянальнасцю. Шчырыя і простыя на форме, яны даходзілі да чытача, крапаці яго сэрца. Неадрама вядомыя савецкі паэт Эдуард Багрышкі звартаў увагу чытачоў на першую кнігу вершаў маладога Сасюры.

Сасюра зываў сваю паэзію паэзіяй працы. Паэт усталяваў велікі прамысловых новабудоваў, паказваўчы новыя індустрыяльныя пейзажы Крыварожжа, Днепрабуда, Данбаса. Лірычны герой яго вершаў — шчаслівы чалавек, сфармаваны і выхаваны за гады савецкай улады, чалавек, які ўмее змагацца, працаваць і хакаць.

Вялікай любоўю да правядары савецкага народа вялікага Сталіна, да сацыялістычнай бацькаўшчыны прасякнута творчасць Сасюры. У часы вялікіх выпрабаванняў, калі фашысцкія зграі ўварваліся на зямлі нашай краіны, грозная загучаў голас паэта. «Над гом гармат, над гул крывавы» яго песня ўстала на варту заваў Кастрычніка. Паэт хацеў, каб ніхто не напрануў яго песню ў тым, што яна спала «над гом гармат».

паэту прысуджана Сталінская прэмія. У вершы «У душы майей мору жадання і мар» Сасюра прызнаецца, што ўсё жыве і квітнее ў яго душы; у ёй, «як у кроплі, свеціцца зара, як у зранцы, адлюстраваны ўсё свет».

... внак, што ўносіць молат усю змену, як сілы дар і шчасця і красы, і валасы дзяўчыны задуманай, дзяўчыны смех, і птушак галасы. І шум машын і крык гудкоў над плячам, курантаў бой над зорамі Крэмя, і ўсё, што кліча да любові, да працы. І дзень, і даль, і неба, і зямля. У зборніку «Каб сады шумелі», асабліва ў такіх вершах, як «Масква», «Любіць Украіну», «Кастрычнік», «Працаўнікі ідуць», «Дзень», «Сонна, маё сонна» і інш., усё гэта знайшло для сябе шырокае ўвасабленне.

Сасюра — паэт-лірык. У яго вершах асабістае і грамадскае — неад'емныя адно ад другога. У братняй украінскай літаратуры Сасюра па-сваёму распрацоўвае жанр палітычнай і пейзажнай лірыкі. Яго вершы заўсёды захаляць чытача шчырасцю і эмацыянальнасцю. Па сваёй прастаце яны нагадваюць лірычныя імпрэвізацыі. Але прастата яго вершаў не мае нічога агульнага са спрошчанасцю. Сваёй творчасцю Сасюра спыраджае праўдзівасць і шчырасць па-

чуццяў савецкага чалавека, прастату і даступнасць мастацкай формы ў літаратуры. Далёкімі і чужымі з'яўляюцца для яго самыя рэальныя фармацэўтычныя пошукі і выкрутасы ў паэзіі. Каронні фальклора выразна адчуваюцца ў лірыцы Сасюры. Песеннасць, стылістыка і лексіка яго вершаў, рэфорны і рытміка ў іх ярка выражаныя аб гэтым.

Зборнік «Каб сады шумелі» адкрываецца паэмай «Вогненныя дарогі», у якой паэт славіць дружбу савецкіх народаў, баюва і праўдзінны поздвігі людзей, што прайшлі вогненнымі дарогамі вайны і, прынушчы дадому з перамогай, праступілі да аднаўлення роднага краю.

Уступ да паэмы прысвечаны герою, якія загінулі смерцю храбрых у баях за сваю бацькаўшчыну. Дзе-б ні быў паэт, заўсёды стаяць перад яго вачыма іх светлыя вобразы: Выйду на дарогу ў ночку вяснаву, зашуміць там жыта, — голас іх аазыяюць зоры, — вочы іх пачуць, ціхімі слязамі я па іх заплачу... Наш народ назаўсёды захавае ў сваёй памяці імёны бясстрашных герояў, якія аддалі жыццё за Радзіму.

Наша газета атрымлівае шмат лістоў ад сваіх чытачоў, у якіх яны скардзяцца на некаторую неўдакладнасць у сучасным правапісе беларускай мовы і на арфаграфічны рознабой, што зараз існуе ў перыядычным друку і ў выданых кнігах у параўнанні са школьнай граматыкай. Пішучы настаўнікі школ, якім вельмі цяжка пры такой рознастайнасці арфаграфіі прывіваць сваім вучням грунтоўныя веды па падвызначанай і адказнай дысцыпліне — роднай мове. Пішучы вучні, якім не дапамагае ў авалоданні мовы перыядычны друк, а іншы раз проста дэзарыентуе іх, бо правілы школьнай граматыкі не заўсёды супадаюць з тым, які пішучы газеты, часопісы і кнігі.

І сапраўды, сёння амаль кожная беларуская газета, кожны часопіс маюць свой моўны твар, свой стыль, сваё напісанне, прычым адрозненні ў правапісе ў іх даволі значныя. Рэдакцыі па сваёму гледаюць прытрымліваюцца тых ці іншых правіл арфаграфіі, пішучы так, як ім здаецца ў дадзеным выпадку найбольш правільным і мэтазгодным. Гэта, вядома, не можа не адбіцца адмоўна на навучанні школьнікаў, для якіх газета, часопіс, кніга з'яўляюцца адной з важнейшых крыніц набываць трымаць веды на мове. Вучыць сёння не можа пераймаць напісанне перыядычнага друку, таму што гэтае напісанне ў асобных момантах супярэчыць школьнаму правапісу, і значыць, чытацне газет і часопісаў, з пункту гледавання навукашняй пісьменнасці, мала прыносяць школьніку карысці, а чазам, паўтарам, уводзіць у зман.

Чаму-ж узнік рознабой у сучаснай арфаграфіі беларускай мовы? Чаму газеты і часопісы ў некаторых выпадках адступілі ад патрабаванняў школьнай граматыкі?

Вядома, гэта адбылося таму, што дзейны паяпер правапіс патрабуе некаторых паправак і спрашчэнняў, уясненя асобных рацыянальных карэктываў. Мова — жывы працэс, яна, як і жыццё, няспынна змяняецца, развіваецца. Народ, творца мовы, усё час удаканальнае яе, адбірае найбольш жывыя, найбольш дасканалыя формы. Аднаведна развіццю размоўнай мовы развіваецца і ўдасканалваецца яе графічнае адбіццё на паперы — арфаграфія. Правапіс адкідае ўсталяваныя моўныя каноны, непрыгодныя ўмоўнасці, якія перашкаджаюць развіццю, і прымае тыя формы і законы, што аднавідаюць жывой, народнай мовы і спрыяюць яе поўнакроўнаму жыццю.

Пам здаецца, што паяпер паспеда неабходнасць перагледзець правапіс правілы школьнай граматыкі, якая рэгламентуе арфаграфію, і зрабіць у іх некаторыя змены, галоўным чынам за кошт спрашчэння іх, з тым разлікам, каб зрабіць правапіс больш дасканалым і ліквідаваць сёнешнюю арфаграфічную рознастайнасць.

Перш за ўсё, на нашу думку, трэба ўладкаваць правапіс імён, прозвішчаў і геаграфічных назваў.

Школьная граматыка (М. І. Жыркевіч і А. С. Карзон, «Граматыка беларускай мовы», частка першая, 1946 г.) гаворыць:

«Уласныя беларускія імёны, прозвішчы і геаграфічныя назвы пішуча аднаведна іх вымаўленню: Чарнякоў, Сяргей, Цярэшкіна, Орша, Асвея, Марілеў».

Імёны, прозвішчы і геаграфічныя назвы іншых моў пішуча з захаваннем асаблівасцей той мовы, з якой яны ўзяты, але падпарадкоўваюцца наступным правілам беларускага правапіса:

1. Ненаціскае О, акрамя пачатковага, перадаецца праз А, З, Е пішуча назвамі. Чарнышэўскі, Плеканаў, Варонем, Чарнігаў, Алесандр Сергеевіч Пушкін.

2. Пасля зашвардзельных зычных пішуча А, О, У, З, Ы: Шаўчэня, Разань, Чэрэпавец, Чыгрын» (старонка 63).

«Пачатковае О захоўваецца ў імёнах, прозвішчах і геаграфічных назвах, узятых з іншых моў: Одэса, Орел, Орджманідзе, Одаўскі, Оуэн» (стар. 36).

Пачатковае Т у імёнах, прозвішчах і геаграфічных назвах іпшамоўнага паходжання перад галоснымі Е, Я, Е, Ю, І, застаецца назвымі: Тіміразеў, Терек, Тянь-Шань, Тюмень» (стар. 54).

Тут беспадстапа падыляюцца ўласныя імёны, прозвішчы і геаграфічныя назвы на беларускія і на іпшамоўныя і, у залежнасці ад гэтага, патрабуюцца рознае напісанне. Такі падзел уносіць бытаніўні ў арфаграфію і, без ніякай на тое патрэбы, ускладняе яе. Сустрэліся, напрыклад, два Шаўчэні, скажам, абодва Аляксеі Сергеевічы, і мы не зможам, згодна правіл сучаснай школьнай граматыкі, правільна напісаць іх імёны, імёны па бацьку і прозвішчы, папяродне не ведаючы імя жывых чынам, хто яны па нацыянальнасці, і толькі тады напішам: «Аляксеі Сергеевіч Шаўчэнка спаткаўся з Аляксеем Сергеевічам Шаўчэнка», гэта значыць першы быў небеларус, а другі — беларус. Калі-ж адзін з іх быў укра-

інцам, а другі — рускім, дык напісанне будзе іншым; калі абодва беларусы — зноў іншым. Тое-ж самае і з прозвішчамі «Ціханавіч», «Ціханіраў» «Пюмееў», «Цішчук», «Астроўскі» і інш. У геаграфічных назвах: рускі «Орел» і беларуская «Арлоўка» і г. д. і г. д.

Зусім вядома, што гэты падзел людзей, гарадоў па нацыянальнаму прызнаку не мае пад сабой ніякай падставы, ён штучны і неправамерны. Нельга падкрэсліваннем у арфаграфіі, што дадзенае слова іпшамоўнага паходжання або іпшамоўнага, адгароджваць беларускую мову ад іпшых братніх моў. Ды хіба-ж беларуская мова, у аснове арфаграфіі якой ляжыць арфаэпічны прыныці, уласцівы напісанню, нажштат: «Тіхан Ціханавіч Тюленеў, або «Тероній Астапавіч Астроўскі» (Дарэчы, школьная граматыка, нам здаецца, тут не зусім паслядоўная: не пішацца «Астап», «Астапавіч», «Алексеі», «Алексеіч», — у дачыненні да украінцаў, а пішацца: «Астап», «Астапавіч», «Алексеі», «Алексеіч» і інш.). Спалучэнні «ТІ», «ТЭ», «ТЮ», «ТІ» па-беларуску немагчыма вымавіць, яны рожуць зрок і вуха і фактычна існуюць толькі на паперы, бо мы ўсё-ж чытаем «ЦІ», «ЦЕ», «ЦЮ», «ЦІ».

Сур'ёзна трэба падумаць над правапісам слоў замежнага паходжання. Школьная граматыка робіць для іх выключэнне: яны, напрыклад, не падлягаюць закову акаання — аднаму з асноўных арфаэпічных законаў жывой беларускай мовы: патрабуецца пісаць «калектыў», «спектакль», «губернатар», «аператар» і г. д. На наш погляд, акаанне варта распусціць і на словы замежнага паходжання, у вымаўленні гэты закон аднолькава дзейнічае і на беларускія і на небеларускія словы, таму для ўнікнення блытаніны і рознастайнасці ў напісанні мэтазгоднай пісаць «каляктыў», «спяктакль», «губярнатар», «апарат» і г. д.

Змен і спрашчэнняў патрабуюць і некаторыя другія правілы сёнешняга правапісу беларускай мовы (напрыклад, зусім не зразумела, чаму школьная граматыка піша: «Калі геаграфічныя назвы складаюцца з некалькіх слоў, якія пасобна ўжываюцца як агульныя словы, то гэтыя словы перакладваюцца: Далні Усход, Поўночны Наукас, Поўднёвая Амерыка» (старонка 64).

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» лічыць, што сёння ёсць неабходнасць у абмеркаванні асобных палажэнняў беларускай арфаграфіі і ўнясенні ў іх аднаведных паправак.

Рэдакцыя звартаецца да мовазнаўцаў, пісьменнікаў, выкладчыкаў ВНУ і школ з просьбай выступіць у друку з практычнымі прапановамі па поваду тых або іншых спрэчных пунктаў правапісу.

Істытут мовы, літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР павінен узначаліць гэтае абмеркаванне і, зрабіўшы з яго поўныя практычныя вывады, падрыхтаваць праект змен і ўдакладненняў з тым, каб зрабіць больш стройным і дасканалым правапіс нашай мовы — роднай сястры вялікай рускай мовы.

Рэдакцыя звартаецца да мовазнаўцаў, пісьменнікаў, выкладчыкаў ВНУ і школ з просьбай выступіць у друку з практычнымі прапановамі па поваду тых або іншых спрэчных пунктаў правапісу.

Істытут мовы, літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР павінен узначаліць гэтае абмеркаванне і, зрабіўшы з яго поўныя практычныя вывады, падрыхтаваць праект змен і ўдакладненняў з тым, каб зрабіць больш стройным і дасканалым правапіс нашай мовы — роднай сястры вялікай рускай мовы.

Рэдакцыя звартаецца да мовазнаўцаў, пісьменнікаў, выкладчыкаў ВНУ і школ з просьбай выступіць у друку з практычнымі прапановамі па поваду тых або іншых спрэчных пунктаў правапісу.

Істытут мовы, літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР павінен узначаліць гэтае абмеркаванне і, зрабіўшы з яго поўныя практычныя вывады, падрыхтаваць праект змен і ўдакладненняў з тым, каб зрабіць больш стройным і дасканалым правапіс нашай мовы — роднай сястры вялікай рускай мовы.

Рэдакцыя звартаецца да мовазнаўцаў, пісьменнікаў, выкладчыкаў ВНУ і школ з просьбай выступіць у друку з практычнымі прапановамі па поваду тых або іншых спрэчных пунктаў правапісу.

Істытут мовы, літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР павінен узначаліць гэтае абмеркаванне і, зрабіўшы з яго поўныя практычныя вывады, падрыхтаваць праект змен і ўдакладненняў з тым, каб зрабіць больш стройным і дасканалым правапіс нашай мовы — роднай сястры вялікай рускай мовы.

Рэдакцыя звартаецца да мовазнаўцаў, пісьменнікаў, выкладчыкаў ВНУ і школ з просьбай выступіць у друку з практычнымі прапановамі па поваду тых або іншых спрэчных пунктаў правапісу.

Істытут м

